

Hatbakker – en geologisk sjældenhed

Overalt fra denne del af Øhavsstien på Langeland er det muligt at se de små kuplede bakker, som ligner gamle, runde hatte. Nogle er beplantet, andre ligger i åbent landskab eller skove. De 690 bakker på øen er lidt af en geologisk sjældenhed. De er kun et par hundrede meter på hver led og 10-20 meter høje. Faktisk stammer det sand og grus, der er i bakkerne, fra gammel søbund. Under den sidste istid løb smeltevand ned mod lavningerne på isens overflade. Søer blev dannet, og sand og grus sank til bunds. Da isen smeltede helt, lå materialet fra søbunden tilbage som runde bakker på den flade jord.

Langelandske hatbakker

Stævningsskov – en ældgammel form for skovdrift

Stævningsskov eller "stubhave" på langelandsk er en gammel form for skovdrift, hvor træerne blev beskåret med 5, 10 eller 20 års mellemrum. Skovens ejer, den lokale gårdmand, udnyttede træernes evne til at skyde grene fra stubben, når det blev fældet. Heraf navnet stubhave. Træet blev brugt til hegn, brændsel, redskaber mm. Især hassel og el har været stævnet, men også pil, ask, elm og eg. Stævningen gav masser af lys til skovbunden og dermed gode vækstmuligheder for græs og urter, som kunne udnyttes til græsning og høslæt. I dag ses en meget rig flora om foråret med bl.a. lærkespore, orkidéer og anemoner i øens stævningsskove.

Stævningsskoven Rifbjerg Stub

Færdsel og ophold på stien

Øhavsstien er lavet for vandrere og er markeret med afmærkningspæle hele vejen. På din tur beder vi dig vise hensyn og overholde nedenstående.

- Hele stien er åben for færdsel fra klokken seks morgen til solnedgang.
- Hunde skal føres i snor.
- Færdsel er på privat ejendom. Tag hensyn til ejerne, vær hensynsfuld, og smid ikke affald.
- Teltovernatning skal foregå på lejr- eller campingpladser eller andre steder, hvis ejeren giver lov.
- I tilfælde af jagt kan stien være lukket, men du vil på stedet blive informeret om en alternativ rute.

Transport

Du kan komme rundt på Langeland med FynBus Rute 910, der går fra Rudkøbing til Bagenkop eller via Tranekær til Lohals og Rute 800, der går fra Rudkøbing til Spodsbjerg. Se køreplaner på www.fynbus.dk eller få yderligere information hos FynBus på tlf. +45 6311 2233.

Overnatning

Ønsker du information om overnatningsmuligheder i tilknytning til vandrestien, kan du finde disse på www.langeland.dk eller ved at kontakte Langelands Turistbureau på tlf. +45 6251 3505.

Vil du vide mere?

Hvis du vil vide mere om Langelands historie, er du velkommen til at kontakte Langelands Museum på +45 6351 1010 eller se www.langelandsmuseum.dk. Du kan også få mere at vide om Øhavsstien på www.detsydfynskeohav.dk.

Kolofon

Udgiver: Langeland Kommune i samarbejde med Naturturisme I/S
Redaktion / tekst: Naturturisme I/S, Naturbureauet og Erik Møller Nielsen
Fotograf: Erik Møller Nielsen, Birgit Bjerre Laursen og Henriette Mørck
Forsidefoto: Henning Nor
Illustration: Jens Overgaard Christensen
Kortgrundlag: Kort- & Matrikstyrelsen - copyright
Layout / tryk: tryk team svendborg a/s

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER
Projektet er støttet af EU's Mål 2-program
Den Europæiske Fond for Regionaludvikling

Det
Sydfynske
Øhav

Øhavsstien

Øhavsstien

Stengade Strand - Rudkøbing - Henning Nor
26 km

Kort 6

– dage i blåt og grønt

LANGELAND

Øhavsstien langs Bellevue, Rudkøbing

Øhavsstien fra Stengade Strand til Henninge Nor – 26 km

På denne strækning af Øhavsstien vil du opleve såvel vest- som østkysten af Langeland, hvor du kommer gennem frodig skov og bakket landskab. Stien fører dig fra Stengade Strand i nord over Tullebølle til Rudkøbing by, hvor du kan vælge at fortsætte ned til Henninge Nor i syd eller sætte kursen mod Svendborg over Siø og Tåsinge. Denne folder beskriver de seværdige oplevelser undervejs fra Stengade Strand til Henninge Nor.

En oplevelse for vandrere

Øhavsstien bliver på 200 km og dermed en af Danmarks længste vandreruter. Stien, som indvies i etaper i løbet af 2006, vil omkranse Det Sydfynske Øhav og byde på interessante natur og kulturhistoriske oplevelser. Hør nærmere på det lokale turistbureau.

Oversigt over Øhavsstiens forløb. Stien indvies etapevis i løbet af sommer/efterår 2006

1 Bådskure og alverdens skibe

Turen mod syd langs stranden krydres af store skibe, der følger den snørklede dybvandsrute tæt på kysten. 25.000 skibe passerer Langelandsbæltet hvert år - på vej til eller fra verdens største brakvandshav, Østersøen. De store færger fra Kiel til Oslo eller Gøteborg er et imponerende syn.

To steder ser du bådskure på diget lige syd for Stengade Strand. De små båd- og redskabsskure fra kystfiskeriet er levn fra næsten svundne tider. Indtil for 30-40 år siden var det givtigt at fiske fra kysten med ruser eller bundgarn, der hver sensommer blev sat mellem store, nedrammede pæle. I dag bruges og vedligeholdes de få tilbageværende skure og fiskepladser af fritidsfiskere.

Bådskure syd for Stengade Strand

2 Spodsbjerg - færgernes by

Spodsbjerg er i dag en aktiv færgenhavn, og der drives såvel erhvervs- som lystfiskeri fra den eneste havn på Langelands østkyst. Allerede i Middelalderen var her et færgested til Lolland. I 1884 etablerede Sydfynske Dampskibsselskab en færgeforbindelse fra en nyanlagt dampfærgebro, og den dag i dag er det stadig færgetrafikken der giver byen puls. Den smukke bygning ved stiens start, er oprindeligt endestation for jernbanen fra Rudkøbing, der fungerede fra 1911 til 1962. Længere inde i byen ligger det 100 år gamle badhotel.

3 Sylten – fra tør mark til frodig eng

Lige nord for Spodsbjerg ud mod kysten ligger et stort fladt engområde. Det er tidligere landbrugsjord, som før blev drænet og opdyrket, men som til stor gavn for både dyre- og planteliv nu er blevet lagt brak (uopdyrket). Vandstanden holdes stabil med et overløb, hvilket giver langt bedre levevilkår for såvel planter som dyr, og stedet har da også trukket mange ynglefugle til. Også sjældnere fugle som atlingand og skeand yngler hér.

4 Kalkmalerier og viekors

Tullebølle kirke er en af de smukkeste af Danmarks mange middelalderlige kirker fra 1400-tallet. På tårnet står 1830 under et kronet monogram. Det var Tranekærs ejer, der havde købt sig ind som medejer ved en restaurering.

I kirken er der 12 steder malet de såkaldte viekors. Det er de steder, hvor biskoppen lagde sin hånd på kirkens mur under indvielsen til helligt hus. Du kan læse om kirken og dens smukke kalkmalerier i våbenhuset.

5 Rifbjerg Stub – en fin stævningsskov

Rifbjerg Krat eller Stub er en af de fineste stævningsskove eller stubhaver på Langeland. Stubben er på ca. 6 ha og tidligere ejet af gårdmænd fra de nærliggende landsbyer. I Rifbjerg Stub blev der i 1970 plantet både gran- og bøgetræer. Disse træsorter hører ikke oprindeligt til i en stævningsskov, da træerne ikke skyder fra stubben, og derfor ikke tåler denne type skovning.

6 Peløkke og pæreskuderne

Området langs kysten mellem Peløkke og den gamle landsby Rifbjerg er præget af frugtavl, og høsten blev førhen udskibet herfra. Skippere på små jagter, de såkaldte pæreskuder, opkøbte frugt hos frugtavlerne, og sejlede den til København og andre større byer. Her blev frugten solgt direkte fra dækket til folk på kajen.

Tullebølle Kirke

Siø

7 Én ø, én gård og én skole

Siø er en lille flad ø på kun 125 ha (1,25 km²). Her lå oprindeligt flere øer: Skovø, Sidø og Store og Lille Fugleholm. De uinddagede øer blev brugt til sommergræsning af dyr fra Langeland. I 1861 blev øerne inddæmmede for at skabe dyrkbar jord, og det blev starten på én sammenhængende ø, Siø. I alt syv kilometer diger og flere pumper holder nu Siø tør. I dag er det primært frøavl og svineproduktion, der præger øen. Midt på øen ligger en slægtsgård, hvis nuværende familie siden 1922 har været ejere af øen. Husene rundt på øen var oprindeligt medarbejderboliger til gårdens folk, og lige bag selve gården ses øens skolebygning, hvor 1 lærer underviste øens syvotte børn. Skolen fungerede frem til 1950.

8 Købstaden Rudkøbing og Hans Christian Ørsted

Rudkøbing er Langelands eneste købstad og er anlagt allerede i 1100-tallet.

Byen har som det er almindeligt, to torve: Gåsetorvet og Torvet. Ved Torvet ligger det gamle rådhus. Herfra overvågedes tidligere torvehandelen og byens betjent havde arrest i rådhusets kælder.

På Gåsetorvet står en statue af kemikeren og fysikeren H.C. Ørsted (1777-1851) lige overfor byens apotek, hans fødested. H.C. Ørsted arbejdede med kemi og fysik, og blev kendt som den der opdagede elektromagnetismen. I byens centrum finder du Langelands Museum med spændende udstillinger af genstande fra oldtid til nutid.

9 Livlig søfarts- og færgehavn

Tidligere var Rudkøbing havn et travlt knudepunkt for tog, biltrafik, busser og ikke mindst søfart. Herfra gik sejl-, damp- og motorskibe til København, Korsør, Svendborg, Marstal, Strynø og andre småøer. Ved færgehavnen ligger den smukke ventesaal fra omkring 1926 i græsk tempelstil med doriske søjler. Herfra afgår i dag færges til Marstal og Strynø. Havnen har en stor, nyere lystbådehavn og en ældre fiskerihavn, der er omgivet af fiskernes aflange blåmalede skure fra 1911 – blå som fiskekutterne. Tæt ved fiskerihavnen ligger den gamle havnesmedie samt skibsværftet.

10 Våde enge og spændende udflugtsmål

Lige syd for Rudkøbing ligger endnu et engområde, Rudkøbing Vejle, omgivet af by og skov. Vejlen er et fladt og fugtigt område der ejes af kommunen. Oprindeligt var Vejlen en åben fjord, indtil der i 1824 blev bygget en dæmning med en pumpe. Det medførte, at området blev tørt og derfor opdyrket. I 1995 stoppede pumpningen, og de våde enge blev genskabt til stor gavn for både plante- og dyreliv. Rudkøbing Fredskov grænser op til Vejlen, og har fra 1876 til 1957 været et udflugtsmål for byens borgere, der besøgte den lille sommerrestaurant med dans og servering ude i skoven. Nu ejer staten den omkring 17 ha store skov. Om foråret er skovbunden helt tæt af anemoner, lærkespore, guldstjerne og den stærktlugtende ramsløg.

Fårevejle Gods

Rudkøbing fiskerihavn

11 Et imponerende gods

Fårevejle Gods er – efter Tranekær – Langelands mest imponerende gods. Den nuværende hovedbygning i nyrenæssance er tegnet i 1868. Fårevejle nævnes som hovedgård allerede i 1372, og i 1472 hører hele 59 fæstegårde under godset. Til godset hører dele af Henninge Nor, landbrugsjord og tre skove. Fårevejle har tidligere ligget ubeskyttet mod havet, men diger ved vestkysten muliggør opdyrkning i dag. De før så udstrakte enge på Fårevejle blev oprindeligt brugt til malkekvæg.

12 Henninge Nor – et eldorado for fugle

Henninge Nor var oprindeligt blot en mindre bugt i det store Lindelse Nor. En dæmning mod syd adskiller i dag Henninge Nor fra Lindelse Nor, men i oldtiden lignede noret Lindelse Nor med mange småøer og holme. I håbet om at skabe god dyrkningsjord blev Henninge Nor inddæmmede i 1912. En pumpestation med vindmøllepumpe og sluse blev bygget for at tørlægge området. Her 100 år senere kan det store afvandede område ikke dyrkes, men de meget våde enge er et smukt naturområde. Der er nu ønsker om at begrænse udpumpningen af vand og skabe bedre vilkår for fugle og natur i Henninge Nor. Allerede i dag er noret en vigtig yngle- og rasteplass for mange arter fugle. Dykænder som trolldand og bjergand kan du se raste i tusindvis i søerne, og spændende fugle som havørn og sølvhejre er set hér.

